

כה ואשתאר יעקב בלחודוהי
 ואשתדל גברא עמיה עד
 דסלק צפרא: כו וחזא ארי לא
 יכיל ליה וקריב בפתי ירכיה
 וזע פתי ירפא דיעקב
 באשתדלותיה עמיה: כז
 ואמר שלחני ארי סליק צפרא

כה ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד
 עלות השחר: כו וירא פי לא יכל לו ויגע
 בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו
 עמו: כז ויאמר שלחני פי עלה השחר

(25) Then, Yaakov remained alone. A man wrestled with him until the dawn broke. (26) When he saw that he could not defeat him, he struck his hip joint, and Yaakov's hip joint dislocated as he was wrestling with him. (27) And he said:

RASHI

רש"י

(25) **Then Yaakov remained alone** — [for] he had forgotten some small [unimportant] jars and had gone back for them (Chullin 91a). **ויאבק איש** — Menachem [Ben Saruk] explains [this phrase as meaning]: “A man was covered by dust,” [where the word **ויאבק** is] derived from the root **אבק**, meaning “dust.” For through their movements [in wrestling together], they kicked up dust with their feet. And it appears to me that this [word **ויאבק**] denotes “linking together,” and is an Aramaic word [as illustrated by the Talmudic expressions, for example]: “After they joined (**אביקו**) it”

(כה) ויותר יעקב. שכח פכים קטנים וחזר עליהם: **ויאבק איש**. מנחם פרוש: ויתעפר איש, מלשון אבק, שהיו מעלים עפר ברגליהם על ידי נענועם, ולי, נראה שהוא לשון ויתקשר, ולשון ארמי הוא: 'בתר דאביקו ביה ואבק ליה', מיבק לשון עניבה, שכן דרך שנים שמתעצמים להפיל איש את רעהו, שחובקו ואובקו בורעותיו, ופרשו רבותינו, זכרונם לברכה, שהוא שרו של עשו: (כו) ויגע בכף-ירכו. קולית הירך התקוע בקלבסת, קרוי כף, על שם שהבשר שעליה כמין כף של קדרה: ותקע. נתקעקע ממקום חברתה ודומה לו פן-תקע נפשי ממך, לשון הסרה ובמשנה: לקעקע ביצתן, לשרש שרשיהן: (כז) פי עלה השחר. וצריך אני לומר

(Sanhedrin 63b), and “he twined (**אביק**) it with loops (**מיבק**)” (Menachot 42a). Thus, [we see that the term **ויאבק**] denotes “tying together,” for it is usual, when two people are struggling with one another, each one trying to make the other one fall down, that he grips him and links him (**אובקו**) with his arms [in an effort to pull his opponent down]. And our Rabbis, of blessed memory, have explained that this [“man” referred to in our verse] was the guardian angel of Eisav (Bereishit Rabbah 77:3). (26) **ויגע בכף ירכו** — The upper [part of the] thighbone that is sunk into the [concave section of the] hipbone, is called a **כף** [literally, “spoon” or “ladle”], because the [shape of the] flesh that covers it [over the convex surface], resembles [the convex surface of] the ladle of a pot. **ותקע** — [means:] It was dislocated from the place of its connection. Similar to this [term **ותקע** here] is (Jeremiah 6:8), “lest my soul becomes detached (**תקע**) from you,” [where the term **תקע**] denotes “detachment.” And in the Mishnah [we also find this term, as in the phrase]: **לקעקע ביצתן**, meaning “to detach their roots.” (27) **For the dawn has broken** — and I must recite song [of praise for God] by day [as is my duty as

וַיֹּאמֶר לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם-בְּרַכְתָּנִי:
 כַּח וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה-שְּׂמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב:
 כֵּט וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֵאמָר עוֹד שְׂמֶךָ כִּי
 אִם-יִשְׂרָאֵל כִּי-שָׂרִיתָ עִם-אֱלֹהִים וְעִם-
 אַנְשִׁים וַתּוֹכַל:

Let me go [now], for the dawn has broken! He said: I shall not let you go unless you affirm my blessings! (28) He said to him: What is your name? And he said: Yaakov. (29) He said: It will no longer be said that your name is Yaakov, but rather — Yisrael, for you have become great (*sarita*) before God and men. You have overcome.

RASHI

רש"י

an angel] (Chullin 91b). **ברכתני** — [literally, “I shall not let you go unless) you bless me.”] However, Yaakov was actually saying to Eisav's guardian angel: “I shall not let you go unless you] concede to me the blessings with which my father blessed me, and about which Eisav is protesting.” (29) **It will no longer be [said that your name is] Yaakov** — [Eisav's guardian angel was saying here:] “It will no longer be said that the blessings came to you through underhandedness (יעקב as in עקבה) and deceit, but rather, through superiority (שררה) as in (ישראל) and openly. Eventually, the Holy One, Blessed is He, will appear to you in Beit-eil and will change your name

שיריה ביום: ברכתני. הודה לי על הברכות שברכני אבי, שעשו מערער עליהן (וכאן קשה לרשי: תברכני, הייה לו לומר, אלא הודה וכו', וכן איתא בהדיא בזהר פרשת 'תוריע', עמוד מה, ודוק: (כט) לא יעקב. לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה ורמיה, כי אם בשררה וגלוי פנים, וסופך שהקדוש, ברוך הוא, נגלה עליך בבית-אל ומחליף שמך, ושם הוא מברכך, ואני שם אהיה ואודה לך עליהן, וזהו שכתוב: וישר אל מלאך ויכל, בכה ויתחנן-לו, בכה המלאך ויתחנן לו, ומה נתחנן לו בית-אל ומצאנו ושם ידבר עמנו, המתן לי עד שיידבר עמנו שם, ולא רצה יעקב, ועל כרחו הודה לו עליהן, וזהו ויברך אותו שם, שהיה מתחנן להמתין לו, ולא רצה: ועם-אנשים. עשו ולכן: ותוכל. להם:

[accordingly, from Yaakov to Yisrael]. There, He will bless you, and I [Eisav's guardian angel,] shall also be there. [Please wait until then,] when I can concede to you regarding the blessings!” And this is the meaning of the verse (Hoshea 12:5), “He became great over an angel and won. He cried and pleaded with him” [i.e., the angel pleaded with Yaakov]. And for what did the angel plead with Yaakov? [That same verse continues:] “He will find us in Beit-eil, and there, He will speak with us!” [That is to say, the angel said:] “Please wait for me [to concede to the blessings,] until God will speak with us there!” But Yaakov did not want [to wait for this], and so, the angel was forced to concede to the blessings. That is the meaning of [the next verse, when it says], “And he blessed him there,” for the angel pleaded with Yaakov to wait for him [to concede later], but Yaakov did not agree [so the angel affirmed his blessings there] (Bereishit Rabbah 78:2). **[For you have become great before God] and men** — [Which men?] Eisav and Lavan. **You have overcome** — them.

PROPHETS Jonah 1

נביאים יונה פרק א

(א) וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֹדֶם
 יי עַם יוֹנָה בֶר אִמְתִּי לְמִימְרֵי:
 (ב) קוֹם אִיזִיל לְנִינְוָה קְרַתָּא
 רְבָתָא וְאִיתְנַבֵּי עֲלֶיהָ אֲרִי
 סְלִיקַת בִּישְׁתַּהוֹן קֳדָמִי:
 (ג) וְקָם יוֹנָה לְמַעְרָק לִימָא מִן
 קֳדָם דְּאִיתְנַבֵּי בְשִׁמְא דִּי
 וּנְחַת לִפּוֹ וְאִשְׁכַּח אֵילְפָא
 דְּאִזְלָא לִימָא וַיְהִי אַגְרָה וּנְחַת
 בָּהּ לְמִזִּיל עִמָּהוֹן בִּימָא מִן
 קֳדָם דְּאִתְנַבֵּי בְשִׁמְא דִּי:
 (ד) וַיִּי אֲרִים רוּחַ רַב עַל יָמָא
 וַהֲוָה נַחְשׁוֹל רַב בִּימָא וְאֵילְפָא
 בְּעֵינָא לְאַתְבְּרָא: (ה) וּדְחִילוּ

סְפַנְיָא וּבְעוּ גַבְר מִן דְּחַלְתִּיָּה וַחֲזוּ אֲרִי לִית בְּהוֹן צְרוּךְ וּרְמוּ יַת מְנִיָּא דְּבֵאִילְפָא לִימָא לְאַקְלָא מִנְהוֹן
 וַיִּוְנָה נְחִית לְאַרְעִית שִׁדָּא דְּבֵאִילְפָא וּשְׁכִיב וּדְמוּךְ:

א וַיְהִי דְבַר־יְדוָה אֶל־יוֹנָה בֶן־אִמְתִּי לֵאמֹר: ב קוֹם
 לֵךְ אֶל־נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקִרְא עֲלֶיהָ כִּי־עַלְתָּהָ
 רַעְתָּם לִפְנָי: ג וַיִּקָּם יוֹנָה לְבָרַח לְתַרְשִׁישָׁה מִלְּפָנָי
 יְדוָה וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֲנִיָּה | בָּאָה תַרְשִׁישִׁשׁ וַיִּתֵּן
 שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לְבוֹא עִמָּהֶם תַרְשִׁישָׁה מִלְּפָנָי
 יְדוָה: ד וַיְדוּהָ הַטִּיל רוּחַ־גְּדוֹלָה אֶל־הַיָּם וַיְהִי
 סַעַר־גְּדוֹל בַּיָּם וְהָאֲנִיָּה חֹשְׁבָה לְהִשְׁבֹּר: ה וַיִּירָאוּ
 הַמִּלְחָמִים וַיִּזְעְקוּ אִישׁ אֶל־אֱלֹהָיו וַיִּטְלוּ אֶת־הַכֶּלִּים
 אֲשֶׁר בְּאֲנִיָּה אֶל־הַיָּם לְהַקֵּל מֵעֲלֵיהֶם וַיִּוְנָה יֶרֶד
 אֶל־יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדֶם:

(1) And the word of the Lord came to Yonah son of Amittai, saying: (2) Arise, go to Nineveh, the great city, and proclaim against it, for their evil has come before Me. (3) And Yonah arose to flee to Tarshish from before the Lord, and he went down to Yaffo, found a ship going down to Tarshish, paid its hire, and went down into it to come with them to Tarshish from before the Lord. (4) Now the Lord cast a mighty wind into the sea, and there was a mighty tempest on the sea and the ship threatened to break up. (5) And the sailors were frightened, and each one cried out to his god, and they cast the cargo that was in the ship into the sea to lighten it for them, and Yonah went down to the ship's hold, lay down, and fell fast asleep.

RASHI

רש"י

(2) **And proclaim against it** — *My proclamation.* (3) **To Tarshish** — *[To] a sea named Tarshish, which is outside the Holy Land.* (4) **Threatened to break up** *It appears as though it would be breaking up.*

(ב) וְקִרְא עֲלֶיהָ. אֵת קְרִיאתִי: (ג) תַרְשִׁישָׁה. יָם שְׁשִׁמוֹ תַרְשִׁישִׁשׁ וְהוּא בְחוּץ לְאַרְץ: (ד) חֹשְׁבָה לְהִשְׁבֹּר. נִדְמָה כְּאִלוּ הִיא נִשְׁבֶּרֶת: (ה) הַמִּלְחָמִים. בְּנֵי אָדָם הַמְנַהֲיָגִים הַסְּפִינָה:

(5) **The sailors** — *The men who steer the ship.*

Writings Mishlei 8

כתובים משלי פרק ח

ב בְּרֵאש־מְרָמִים עַל־דֶּרֶךְ בַּיִת נְתִיבוֹת נֹצֵבָה: ב בְּרִישׁ רְמָתָא עַל אֲרָחָא
 אִיתָא וּבֵינֵת שְׁבִילֵי קִימָא:

(2) At the top of the heights upon the road; at the crossroads she [wisdom and

ג וְעַל תַּרְעֵי בְּפֹמָא דְקַרְיָא
 וּבְמַעְלָנָא דְתַרְעֵי מִשְׁתַּבְּחָא
 וְאַמְרָה: ד לְכוּן גְּבַרֵי קַרְיָנָא
 וְקֹלִי עַל בְּנֵי נֶשֶׁא: ה אֲתִבְיִנוּ
 שְׁבָרֵי עֲרִימוּתָא וְשִׁטְיֵי
 נִסְתַּכְלוּן בְּלִבְהוֹן: ו שְׁמַעוּ
 מְטוּל דְשִׁרְיוּתָא מִמְלָלָא אֲנָא וּמִמְלָל פּוּמֵי תַרְצִיּוּתָא:
 ג לִיד־שְׁעָרִים לְפִי־קָרַת מְבוֹא פְתָחִים תַּרְנָה:
 ד אֵלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם:
 ה הִבִּינוּ פְתָאִים עֲרָמָה וְכִסְיָלִים הִבִּינוּ לֵב: ו שְׁמַעוּ
 כִּי־נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפֶּתַח שְׁפִתַי מִיִּשְׂרָיִם:

understanding] stands. (3) Beside the gates, at the entrance of the roof, at the entrance of the portals she cries, (4) To you, O men, I call, and my voice is to the children of man. (5) O simpletons, understand cunning, and you fools, give understanding to your heart. (6) Hearken, for I will speak noble things, and the opening of my lips shall be right things.

RASHI

רש"י

(3) **At the entrance of the roof** — *The ceiling above the gate.* תַּרְנָה — *She cries.*
 (6) **Noble things** — *Words of importance.*

(ג) לְפִי קָרַת. תַּקְרָה הַנְּתוּנָה עַל הַשְּׁעָר: תַּרְנָה.
 תַּזְעָקָה: (ו) נְגִידִים. דְּבָרֵי חֲשִׁיבוּת:

Mishnah Zevachim, chapter 8

משנה זבחים פרק ח

(1) All sacrifices which became mixed up with [חטאות המתות] sin-offerings that must be left to die [i.e., which for some reason cannot be offered up, nor graze until blemished and then sold for *chullin*, rather, must be kept until they die. They are as follows: (a) the young of a sin-offering which calved before it was slaughtered; (b) the substitute of a sin-offering; (c) one whose owner died; (d) a sin-offering whose owner had already made atonement through another animal, e.g., the original sin-offering was lost, whereupon he brought another and sacrificed it, and then the original one was found; (e) an animal consecrated before it was one year old, but which passed its first year before being sacrificed], or with an ox [that killed a human and] that is to be stoned (see Exodus 21:28), even [if only] one in ten thousand [got mixed up], all must be left to die [since any one of them may be the one from which is prohibited deriving any benefit thereof, and where livestock is concerned, there is no (בטל ברוב) neutralization in a majority]. [If they were mixed up] with an ox with which a transgression had been committed, [e.g., that had killed a man based on the testimony of only one witness or of its owner so that it cannot be stoned, so, too], a *roba* or a *nirba* [animals, male or female used bestially without two witnesses];

א כֹּל הַזֹּבְחִים שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּחַטָּאוֹת הַמֵּתוֹת, אוּ בְשׁוֹר הַנִּסְקָל, אִפְלוּ אֶחָד בְּרִבּוּא, יָמוּתוּ כֻּלָּם. נִתְעַרְבוּ בְשׁוֹר שֶׁנֶּעְבְּדָה בּוֹ עֲבֵרָה, אוּ שֶׁהָמִית אֶת הָאָדָם עַל פִּי עַד אֶחָד, אוּ עַל פִּי הַבְּעֵלִים, בְּרֹבֵעַ, וּבִנְרֵבַע,

רבנו עובדיה מברטנורא

א כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות. הכי קאמר, כל הזבחים שנתערבו בהם חטאות המתות, או שור הנסקל: אפילו אחד ברבוא ימותו כולן. דכיון דנתערבו באיסורי הנאה, אין תקנה לפדותם דנימא ירעו עד שיסתאבו. ולא בטלי ברובא, דבעלי חיים חשיבי ולא בטלי. וחטאות המתות הן חמש ואלו הן, ולד חטאת, ותמורת חטאת, וחטאת

or [they got mixed up with] an animal that had been set aside [for an idolatrous sacrifice] or that had been worshipped [as an idol]; or [sacrificial animals which got mixed up with] that which was a [prostitute's] fee, or [the sacrifice got mixed up with that which was]

exchanged [for a dog]; or that which was *kilayim* [a hybrid, the offspring of two heterogeneous animals, e.g., a goat and a sheep]; or [an unrecognizable] *treifah* [such as an animal, clawed by a wolf, which got mixed up with animals, wounded by thorns]; or an animal calved by Caesarean section [these last two are included, though not implicated in sin, because the same law applies to them], they must graze until they all become unfit [for a sacrifice, i.e., blemished, since of each it could be said that it is the sacrificial animal, which may not be slaughtered outside the Temple Courtyard. However, once an animal is blemished, it is no longer valid as a sacrifice]; then they are sold [and redeemed with money], and one brings [i.e., purchases, out of those monies, a sacrifice] of the same variety [as that which had been mixed up] at the price of the best of them [i.e., the most expensive animal]. If they were mixed up with unblemished [animals] of *chullin* [i.e., one consecrated animal with either one or many of *chullin*], the *chullin* must be sold for the purpose of that variety [e.g., an animal consecrated for a peace-offering was mixed up with five of *chullin*, five of the six must be sold to people who owe a peace-offering. Thus all six are now sacred and stand for the same purpose and are sacrificed in the name of its owner, see next Mishnah]. (2) [If] a sacrifice [was mixed up] with a sacrifice, both being of the same variety [e.g., both are peace-offerings or burnt-offerings, but belong to different owners]: This one must be offered in the name of its owner [i.e., the priest has in mind, let this animal be for whoever is its owner, without thinking

ובמקצה, ובנעבד, ובאתנן, ובמחיר, ובכלאים, ובטרפה, וביוצא דפן, ירעו עד שישתאבו, (וימכרו) ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין. נתערב בחלין תמימים, ימכרו החלין לצריכי אותו המין: ב קדשים בקדשים מין במינו, (זה) יקרב לשם מי שהוא (וזה) יקרב לשם

רבנו עובדיה מברטנורא

שמתו בעליה, ושכיפרו בעליה באחרת, ושעברה שנתה. אלו חמש חטאות מניחין אותן במקום סגור עד שימותו מאליהן, והן נקראין חטאות המתות: **בשור שנעבדה בו עבירה**. שהוא נפסל בה להקרבה. כגון שהמית את האדם על פי עד אחד שאינו אסור להדיוט לפי שאינו נסקל אלא על פי שני עדים: **או על פי הבעלים**. שבאו בעלים לבית דין והודו שהמית, דאפטר ליה מסקילה דמודה בקנס פטור. אבל לגובה נאסר. דקיימא לך, ומן הצאן, להוציא את הנוגה: **ורובע ונרבע**. על פי עד אחד, או על פי בעלים, או קודם שנגמר דינו, או שהיה אותו שהמית והרובע והנרבע [של] נכרי. שנאסר לגבוה ולא להדיוט: **מוקצה**. שהפרישוהו לקרבן עבודה זרה, ונעבד נמי, שניהן מותרים להדיוט: **באתנן ומחיר**. כל הני חולין נינהו, וחוב אחד מעורב בהן, כולן ירעו. שאי אפשר לשחוט אחד מהם בלא מום, שמא זהו הזבח, והשוחט קדשים בחוץ חייב כרת. ולמכרן לצרכי עולות אי אפשר שהרי פסולים: **ויביא בדמי היפה שבהן מאותו המין**. אם חטאת חטאת, ואם עולה עולה, ויקח מעות כשיעור דמי היפה שבכולן, ויאמר, כל מקום שהוא הזבח יהא מחולל על המעות הללו: **נתערב**. זבח אחד בחולין כשרים הרבה: **ימכרו החולין כולן לצריכי אותו המין**. שהיה הזבח שנתערב בהן. ונמצאו כולן קדשים ממין אחד, אלא שאין ידוע מי בעליו של כל אחד ואחד, שהרי הזבח הראשון שם בעליו עליו ואין ידוע איזהו. ותקנתו שיקריב כל אחד לשם מי שהוא ויאמר כשיקריב כל אחד, הרי הוא לשם בעלים שלו: **ב מין במינו**. חטאת בחטאת, עולה בעולה, שלמים בשלמים, אלא שהן של בעלים הרבה: **יקריב כל אחד לשם מי שהוא**. ולא יזכיר שם אדם. והני מילי, בקרבנות של נשים דלא בעו סמיכה, דכתיב בני ישראל וסמך, בני ישראל סומכים ואין בנות ישראל סומכות. אבל בקרבן אנשים דבעו סמיכה, לא: **מין בשאינו מינו**

of his name], and the other must be offered in the name of whoever is its owner. If a sacrifice [was mixed up] with a sacrifice, both being of different varieties [e.g., a burnt-offering with a peace-offering], they must graze until they become unfit and are sold [they cannot be offered themselves, because their rites of sprinkling and

presenting the *emurim* are dissimilar], and then one purchases at the price of the better of them, [an animal] of each kind [one for each sacrifice and if one sold for one hundred and the other for two hundred, he must now buy a burnt-offering for two hundred and a peace-offering for two hundred], and bears the loss out of his own pocket. If they [sacrificial animals] were mixed up with a firstborn or of *ma'aser*, they must graze until they become unfit, and then are eaten as firstborn or tithes [i.e., the animals are redeemed, and other sacrifices are bought with the redemption money. All those which were mixed up are eaten as firstborn or *ma'aser*, that is, they are subject to the same laws as these when blemished, which is, that they must not be slaughtered in the public market nor sold by weight]. It is possible for all [sacrifices] to be mixed up, except the sin-offering and the guilt-offering [because they are distinct: the sin-offering is never a ram, and the guilt-offering is always a ram]. (3) If a guilt-offering got mixed up with a peace-offering [both have their blood sprinkled the same way (two sprinklings which constitute four, see Chok vol. 1, bottom of pg. 492), however, the peace-offering may be slaughtered anywhere within the Temple Courtyard, eaten by all, within Jerusalem, for a period of two days and one night; the guilt-offering is slaughtered at the north side of the Temple Courtyard, and eaten only within the confines of the Courtyard, by male priests, for one day and one night only], [Version of Tosfot Yom Tov does not include, "They must graze until they become unfit."] Rabbi Shimon says: Both must be slaughtered at the north [side of

רבנו עובדיה מברטנורא

ירעו. שאי אפשר בהקרבה, שחלוקין במתן דמים או בהקטרותן או באכילתן: **ויפסיד המותר מביתו.** שאם מכר אחד מהן בשני והאחר באחד, צריך להביא מכל מין בשנים כיון שאין ידוע מאיזה מין הוא אותו שנמכר בשנים, ונמצא מפסיד אחד מביתו: **נתערבו בכבור ובמעשר** בהמה. שאין להם פדיון שתחול קדושתו על דמיהן ויצאו הן לחולין, אלא נאכלין במומן, הבכור נאכל לכהנים והמעשר לבעלים: **כולן ירעו עד שיסתאבו.** שיפול בהן מום. ויאמר, כל מקום שהוא הזבח יתחלל על המעות הללו. ומותרים לאכלן, ובלבד שיאכלו בתורת בכור ומעשר, שלא ימכרום באטליז ולא ישקלם בליטרא. ומדמי הזבח יקריב מינו של זבח: **הכל יכולים להתערב.** כלומר, אם נתערבו יש ספר בתערובתן: **חוץ מן החטאת עם האשם.** שהחטאת אינה לעולם איל, ואשם אינו אלא איל. ואי אשם מצורע ואשם נזיר הוא שהן באים כבשים, מכל מקום הן זכרים, והחטאת אינה באה אלא נקבה. אבל חטאת ועולה מתערבים, כגון שעיר נשיא בשעיר עולת נדבה. וכל שכן חטאת ושלמים. שהכל קרב שלמים בין זכרים בין נקבות. וכן איל של עולת נדבה באשם: **ג אשם שנתערב בשלמים.** שמתן דמו של אשם ושלמים שוה: **שניהם ישחטו בצפון.** דשלמים שחיתתן בכל מקום ויכולים נמי לשחטן בצפון במקום ששוחטים האשם: **כחמור שבהן.** לפני מן הקלעים לזכרי כהונה ליום ולילה. ולא כשלמים הקלים שנאכלים בכל העיר לכל אדם לשני ימים ולילה אחד. ובעל השלמים יצא

מי שהוא). קדשים בקדשים מין בשאינו מינו, ירעו עד שיסתאבו, וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה, ובדמי היפה שבהן ממין זה, ויפסיד המותר מביתו. נתערבו בכבור ובמעשר, ירעו עד שיסתאבו, ויאכלו בכבור ובמעשר. הכל יכולין להתערב, חוץ מן החטאת ומן האשם: **ג אשם שנתערב בשלמים,** (ירעו עד שיסתאבו). רבי שמעון אומר, שניהם ישחטו

the altar, the side prescribed for the slaughtering of a guilt-offering; since the peace-offerings could be slaughtered on any side of the Temple Court] and eaten in accordance with [the laws of] the more stringent of them [i.e., as guilt-offerings, namely, during one day and one night only, within the Temple Courtyard, and by male priests]. They said to him: One must not

bring sacrifices to the place of unfitness [for one of the sacrifices is a peace-offering, and is fit on the second day; we cannot therefore consign it to the place of unfitness, as is necessary in Rabbi Shimon's ruling. Hence they must be left to graze until blemished]. If pieces [of flesh] were mixed up with pieces [of flesh], sacred sacrifices of the highest degree with sacrifices of a lesser degree, [pieces] that are eaten one day with [those] that are eaten two days and one night, they must be eaten in accordance with [the laws of] the more stringent of them [here the Rabbis agree, as there is no alternative]. (4) If the limbs of a sin-offering [of which may be eaten by the priests] were mixed up with those of a burnt-offering [which are completely consumed on the altar]: Rabbi Eliezer says: He must place [them all] on the top [of the altar], and I regard the flesh of the sin-offering on top as though it were wood [it cannot be ritually burnt, but it can be regarded merely as fuel]. But the Sages maintain: They must become disfigured, [i.e., until they become unfit as *notar* by leaving it over past its prescribed time] and then go out to the place of burning [and are burnt where all unfit flesh is burnt. But they may not be regarded and treated simply as fuel]. (5) [If the] limbs of burnt-offerings [were mixed up] with the limb of a blemished [burnt-offering which is prohibited from being offered on the altar], Rabbi Eliezer said: If [a *Kohen* who was not aware,] offered the head of one of

בצפון, ויאכלו כחמור שבהן. אמרו לו, אין מביאין קדשים לבית הפסול. נתערבו חתיכות בחתיכות, קדשי קדשים בקדשים קלים, הנאכלין ליום אחד בנאכלים לשני ימים, יאכלו כחמור שבהן: ד אברי חטאת שנתערבו באברי עולה, רבי אליעזר אומר, יתן למעלה, ורואה אני את בשר החטאת מלמעלה כאלו הוא עצים. וחכמים אומרים, תעבר צורתן ויצא לבית השרפה: ה אברין באברי בעלי מומין, רבי אליעזר

רבנו עובדיה מברטנורא

ידי נדרו, דהא שלמים לשמן הן קרבין, שמקריב כל אחד לשם מי שהוא: אין מביאין קדשים לבית הפסול. שממעט את אכילת שלמים בין באוכליהן בין בזמן אכילתן ומביאין לידי נותר. אלא ירעו ויסתאבו וימכרו כדאמרינן גבי קדשים בקדשים מין בשאינו מינו, ויביא בדמי היפה שבהן כו'. ואין הלכה כר' שמעון: חתיכות בחתיכות. אם נתערבו חתיכת קדשי קדשים בחתיכה של קדשים קלים, או חתיכה של קדשים קלים הנאכלים ליום אחד כגון שלמי תודה עם חתיכה של קדשים קלים הנאכלים לשני ימים ולילה אחד דהיינו שאר שלמים, בהא מודו רבנן לר' שמעון דיאכלו כחמור שבהן, דמאי אית ליה למעבד: ד אברי חטאת. שבשרה נאכל לכהנים: שנתערבו באברי עולה. שכולה כליל: יתן למעלה. יתן אברי התערובת כולן על העצים. וטעמא דר' אליעזר, דאמר קרא (ויקרא ב) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה, והכי משמעו דקרא, כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו, ולא תקטירו כל שממנו אשה לה, דהיינו השיריים של קרבן. קרבן ראשית תקריבו מן השאור והדבש לה, שתי לחם מן השאור, וביכורים מפרי העץ שהם תאנים ותמרים. ואל המזבח דרשינן ליה בין אשאור ודבש בין אשריים, לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים, והיינו דקאמר ורואה אני את בשר חטאת כאילו הן עצים: וחכמים אומרים תעובר צורתן. כלומר ניחוח אותן עד שיפסלו ויצאו לבית השריפה כשאר פסולי המוקדשים, ואינו מעלה למזבח, דהא עבר משום כל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו, וחטאת דאימוריו קרבים לאשים הרי הבשר בבל תקטירו. והלכה כחכמים: ה אברים באברי בעלי מומים. אברים כשרים שנתערב בהן אבר אחד של בעלי מומין, ובא כהן שאינו יודע

them, all the [remaining pairs of] heads are to be offered [two at a time, so that one surely is of the burnt-offering]; [or if he mistakenly offered] the legs of one of them, all the [remaining pairs of] legs are to be offered [i.e., burnt on the altar. For I assume that the head or the legs, already offered, belonged to the blemished animal, and so, all the rest are of the unblemished ones; however, we still

require that they be offered in pairs]. But the Sages maintain: Even if they had offered all except one [pair] of them, it goes to the place of burning [unfit flesh]. (6) If the blood was mixed with water; if it retains the appearance of blood, it is fit [for sprinkling]. If it was mixed with wine, we regard it as though it were water [and if the blood would lose its appearance in a similar quantity of water, it is unfit; and similarly, in the following cases]. If it was mixed with the blood of a domestic beast or wild animal, we regard it as though it were water. Rabbi Yehudah says: Blood cannot nullify blood [even if the added blood would cause the original blood to lose its appearance if the former were water, the mixture is still fit for sprinkling]. (7) If it was mixed with the blood of unfit [animals, e.g., with the blood of a *roba* or a *nirba*, or the blood of a sacrifice offered with the intention of eating the flesh after its prescribed time or out of bounds], it must be poured out into the duct [in the Temple Courtyard, which carried it off to the Kidron Valley. Here we don't say Let us view the additional blood as water, as above, because were we to allow sprinkling in any manner, people might say that it is valid to sprinkle unfit blood on the altar]. [If it was mixed] with the draining blood [i.e., blood which did not spurt out at the time of slaughter, but was rather squeezed out (blood for sprinkling purposes should be the blood which spurts out and is collected at the time of slaughter)] it must be poured out in the duct [lest, if permitted, people might say that “draining

רבנו עובדיה מברטנורא

בתערובתן והקריב אחד מן הראשין, יקרבו כל הראשין לכתחילה, דתלינן איסורא בההוא דקרב, והנך כולו כשרים נינהו. ובגמרא מפרש דלא שרי ר' אליעזר אלא להקריבן שנים שנים דודאי חד מהנך זוג דהיתרא הוא ונתנה הקרבה זו ליקרב משום ההוא דהיתר. ואי משום ההוא דספק איסור, איכא למתלייה בואתו שקרב תחלה קודם שנמלך. אבל אחד אחד שמא לא נתנה הקרבה זו ליקרב אפילו לר' אליעזר דילמא האי דאיסורא הוא: **חוץ מאחד**. חוץ מזוג אחד. הכי מפרש לה בגמרא. דבחד גרידא מודה ר' אליעזר דלא נתנה הקרבה זו ליקרב, כדאמרן: **ו אם יש בו מראה דם כשר**. והני מיילי כשנפלו המים לתוך דם של קדשים. אבל אם נפל דם של קדשים לתוך מים, אמרינן קמא קמא בטיל, ואפילו יש בו מראה דם פסול: **נתערב ביין**. שהוא אדום: **רואין אותו כאילו הוא מים**. ואם היה דם זה ניכר באותן המים, כשר: **בדם בהמה**. של חולין. רואין אותו דם של חולין כאילו הוא מים ואם היה מראה אדמימות של דם הכשר ניכר בהם, כשר, ואע"פ שהדם הפסול מרובה עליו הרבה: **אין דם מבטל דם**. דמין במינו לר' יהודה לא בטיל ואפילו טפה לתוך כלי גדול. אע"פ שאילו היה הדם מים אין הדם הכשר ניכר בהם, אפילו הכי כשר לזריקה. ואין הלכה כר' יהודה: **ז נתערב בדם הפסולים**. כגון בדם שנשחט לחוץ לזמנו: **ישפך לאמה**. לאמת המים העוברת בעורה ויורדת לנחל קדרון. ולא אמרינן רואים אותו כאילו הוא מים ואם דם הכשר ניכר בהם יורק, דגזרינן דילמא אתי לאכשורי דם פסולים בעיניהו. וכן דם התמצית. דמדאורייתא דם התמצית לא חזי לכפרה כדכתיב (שם יז) כי נפש כל בשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר, דם שהנפש יוצאה בו מכפר, ושאינ הנפש יוצאה בו אינו מכפר.

blood” is valid for sprinkling]; [while] Rabbi Eliezer declares it fit [since it is not usual for the draining blood to be more than the spurting blood]. If he [the *Kohen*] did not ask but sprinkled it, it is valid [even according to the First Tanna, since the Rabbis prohibited it only as a precaution, because of what people may say]. (8) [If] blood of whole [i.e., unblemished and valid] animals [was mixed]

with blood of blemished animals, it must be poured out into the duct [here Rabbi Eliezer admits that it must be poured out, since part of this blood is from blemished animals, which is prohibited to be sprinkled upon the altar]. [If] a receptacle [of blood of blemished animals was mixed up] with other receptacles, [containing blood of unblemished animals], Rabbi Eliezer says: If he [the *Kohen*] offered [sprinkled] one receptacle, all the receptacles are offered [in pairs as above, as we assume that the first offered was that of the blemished animal, so that the rest are fit]; but the Sages maintain: Even if they offered all of them save one [pair], it must be poured out into the duct. (9) If [blood] that is sprinkled below [the red line of the altar, such as the blood of burnt, guilt and peace-offerings] was mixed with blood [of a sin-offering] that is sprinkled above, Rabbi Eliezer says: He must sprinkle [it] above, and I regard the lower [blood] above [i.e., the blood which should be sprinkled below, but was sprinkled above] as though it were water, and then he sprinkles again below. But the Sages maintain: It must be poured out into the duct [they reject the view that we can regard the lower blood as water, and hold that you cannot deviate in its rites (by sprinkling it above), in order

בנו עובדיה מברטנורא

וגרינן על דם הנפש שנתערב בדם התמצית, דלמא אתי לאכשורי בוריקה דם התמצית בעיניה: **רבי אליעזר מכשיר**. לכתחילה בדם התמצית שנתערב עם דם הנפש. דסבר אין דם התמצית של בהמה מצוי להיות רבה על דם הנפש, הלכך אמאי נגזור, הוי ליה כנתערב דם החולין בדם הקדשים דלא גזרינן ביה מידי. וכשנתערב בדם פטולים דמלתא דשכיחא, לא פליג ר' אליעזר. ותנא קמא סבר פעמים שדם התמצית רבה על דם הנפש, הלכך גזר היכא דלא רבה אטו היכא דרבה. ומיהו היכא דלא נמלך הכהן בבית דין אם יתן מתערובת זו אם לאו ונתן מאליו, מודה תנא קמא דכשר, דגזירה בעלמא היא ובדיעבד כשר. וכי אתי לאמלוכי אמרינן ליה לשפכו לאמה, משום גזרה. והלכה כחכמים: **ח דם תמימים שנתערב בדם בעלי מומין ישפך לאמה**. ובהא לא פליג ר' אליעזר, דעובר בוריקתו משום לא תקריבו: **נתערב כוס בכוסות**. כוס דם של בעל מום בכוסות של דם כשר, ואין ידוע איזה כוס של דם בעל מום: ר' אליעזר אומר אם קרב אחד מהם כו'. כדרך שנחלקו באברים ואברי בעלי מומין, כך נחלקו בכוסות, וכדפרישנא לעיל. וצריכא לאפלוגי בתרווייהו, דאי אשמועינן באברים, בהא קאמר ר' אליעזר יקרבו משום דאתעבידא כפרתן בהכשר דהיינו זריקת דמן שהיא עיקר כפרה, אבל גבי כוס בכוסות דעיקר כפרה בקלקול, אימא לא. צריכא **ט הנתנין למטה** מחוט הסקרא. כגון דם עולה ואשם ושלמים ובכור ופסח ומעשר, שנתערבו בדם חטאת שהוא ניתן למעלה: ר' אליעזר אומר יתן למעלה. מתנות חטאת. ואע"פ שדם התחתונים מעורב בו, הואין ואינו מתכוין לתת התחתונים למעלה. רואה אני אותם כאילו הן מים. ומפני שמצוה להקדים עליונים לתחתונים, שכל החטאות קודמות לעולות, הלכך נותן למעלה תחלה ואחר כך למטה, ונתינת מטה תעלה לו לשפכת שיריים של חטאת ולהתחלת מתנות עולה:

to sprinkle the upper blood]. Yet if [the *Kohen*] did not ask, but sprinkled [it above], it is fit [and he then proceeds to sprinkle below, since leftover blood of a sin-offering, after being sprinkled above, is poured out at the bottom of the altar anyway]. (10) [If a receptacle of blood] which requires one application [was mixed] with [a receptacle of other] blood [also] requiring one application [e.g., the blood of a firstborn with that of *ma'aser*], it [each receptacle] should be presented with one application. If [blood] which requires four applications [i.e., two which are four, was mixed] with [blood] requiring four applications [e.g., the blood of a burnt-offering with that of a peace or a guilt-offering], they [each receptacle] must be presented with [two, which are] four applications. [Blood] which requires four applications with that which requires one application [such as a firstborn], Rabbi Eliezer says: It [each receptacle] must be presented with four applications [and I regard the superfluous three applications in respect of, e.g., the firstborn blood, as though they were water]. Rabbi Yehoshua maintains: It [each receptacle] must be presented with one application [because one must not make more applications than are necessary. On the other hand, even where four are required, one suffices]. Rabbi Eliezer said to him: But he transgresses [the injunction of **בל תגרע**] not to diminish [from God's commandments]! Rabbi Yehoshua replied to him, [According to your view that he presents four applications] he transgresses [the injunction of **בל תוסיף**] not to add [to God's commandments]! Rabbi Eliezer countered, The injunction not to add applies only where it is by itself [but here where there is a mixup there is no injunction]. Rabbi Yehoshua answered [So, too,] the injunction not to diminish applies only where it is by itself. Moreover, said Rabbi Yehoshua, when you make [four] applications, you transgress the injunction not to add, and commit a positive action with your own hands; whereas, when you do not make [four] applications you transgress the injunction not to diminish, but do not commit a positive action with your own hands [and the commission of a positive act is not similar to an instance of the commission of a prohibition by inaction; the law is in accordance

רבנו עובדיה מברטנורא

ישפכו לאמה. דלית להו רואים: **ואם לא נמלך ונתן כשר.** דהא ניתן ממנו למעלה. ואין הלכה כר"א: **י הנתנין במתנה אחת.** בגמרא מפרש כגון כוס דם בכור שנתערב בכוס דם מעשר: **ינתנו מתנה אחת.** מכל כוס וכוס יתן מתנה אחת מכוס זה ומתנה אחת מכוס זה: **מתן ארבע במתן ארבע.** כגון דם עולה בדם שלמים או בדם אשם, ששניהם טעונים שתי מתנות שהן ארבע ושניהן תחתונים: **מתן ארבע במתנה אחת.** כגון עולה בבכור ששניהם תחתונים: **ר' אליעזר אומר ינתנו במתן ארבע.** ורואה אני את מתנות היתירות הנתנות מדם הבכור כאילו הם מים ואין זה בל תוסיף: **במתנה אחת.** שלא יעבור על בל תוסיף. וידי עולה יצא, דכל הנתנים על מזבח החיצון שנתן במתנה אחת כיפר: **ולא עשית מעשה בידך.** ואינו דומה, עושה מעשה ליושב ואינו עושה ואיסור בא מאליו. והלכה

לאמה. ואם לא נמלך ונתן, כשר: **י הנתנין מתנה אחת שנתערבו בנתנין במתנה אחת,** ינתנו מתנה אחת. **מתן ארבע במתן ארבע,** ינתנו במתן ארבע. **מתן ארבע במתנה אחת,** רבי אליעזר אומר, ינתנו במתן ארבע. **רבי יהושע אומר,** ינתנו במתנה אחת. **אמר לו רבי אליעזר,** והרי הוא עובר על בל תגרע. **אמר לו רבי יהושע,** והרי הוא עובר על בל תוסיף. **אמר לו רבי אליעזר,** לא נאמר בל תוסיף אלא כשהוא בעצמו. **אמר לו רבי יהושע,** לא נאמר בל תגרע אלא כשהוא בעצמו. **יעוד אמר רבי יהושע,** כשנתת עברת על בל תוסיף ועשית מעשה בידך. וכשלא נתת, עברת על בל תגרע ולא עשית מעשה בידך:

with Rabbi Yehoshua]. (11) If [blood] which is to be sprinkled within [i.e., those sacrifices which require sprinkling between the staves of the ark, on the veil and on the golden altar, listed previously, in chapter 5 (see Chok vol. 1, pg. 491)] was mixed with [blood] that is to be sprinkled without [on the outer altar], it must be poured out into the duct. If [the *Kohen*] sprinkled without and then sprinkled within [even though, at the outset, it is prohibited to sprinkle the outer before the inner, nevertheless, if he did so], it is valid. [If he sprinkled] within and then sprinkled

without, Rabbi Akiva declares it unfit, while the Sages declare it fit. For Rabbi Akiva maintained: All blood [which was supposed to be offered on the outer altar] which entered the *Heikhal* to make atonement, is unfit [and invalidates the sacrifice]; but the Sages rule: The [blood of an outer] sin-offering alone [invalidates if brought into the inner Sanctum, but not other sacrifices (see Rashi on Leviticus 6:23; Chok vol. 5, pg. 172)]. Rabbi Eliezer said: The guilt-offering, too [is invalidated if its blood is brought into the inner Sanctum], for it says, "As is the sin-offering, so is the guilt-offering." (Leviticus 7:7) (12) If the blood of a sin-offering was received in two receptacles and one of them went out [i.e., out of the Temple Courtyard thereby disqualifying it], the inside one is fit [and therefore, one can sprinkle that blood and the sacrifice is valid]. If one of them entered inside [the inner sanctum into the *Heikhal*,], Rabbi Yose HaGalili declares the outer one [i.e., the one that remained in the Temple Courtyard] fit [for sprinkling]; but the Sages disqualify it [as well and the sacrifice is invalid]. Rabbi Yose HaGalili said: [It is a *kal ve-chomer*] If the place where an intention [directed to it] disqualifies, [namely] without [the intent, at the *shechitah*, to sprinkle the blood outside the Temple Court disqualifies the sacrifice. Yet if one actually carried one receptacle outside, we do not regard the other receptacle as though it, too, had been carried outside, for the first case states, The inside one is fit and], you do not treat what is left as what went out; then the place where an intention [directed to it] does not disqualify, [namely,] within [the

רבנו עובדיה מברטנורא

בר' יהושע: **יא הנתנין בפנים** כו' **ישפכו לאמה**. דלא אמרינן רואים, ואסור לשנות את אלו מפני הכשרן של אלו. ור' אליעזר דסבר אמרינן רואין, לא פליג הכא, דהיכי לעביד, ניתיב לחוץ והדר לפנים, כשם שמצוה להקדים עליונים לתחתונים, כך מצוה להקדים פנימי לחיצון דפנימי חשוב. ניתיב בפנים והדר ניתיב בחוץ, כיון דאיבא חטאת ואשם שאם נתערב דמם בדמים הפנימים לא מצי למימר יתן בפנים ואחר כך יתן בחוץ משום דמפסלי חיצונים, לא פסיקא ליה. ואם תאמר לפסלינהו לחיצונים כדי להכשיר פנימים. למפסלינהו בידים לא קאמר רבי אליעזר, ומוטב להמתין עד שקיעת החמה ויפסלו מאליהן וישפכו לאמה: **נתן בחוץ**. כהן שלא נמלך ונתן מתערובת זו בחוץ, כשר: **ר' עקיבא פוסל**. החיצון. שכל דמי החיצונים שנכנסו לפנים נפסלו: **וחכמים מכשירים**. בכל הקרבנות, חוץ מחטאת החיצונה דמיפסלא משום וכל חטאת אשר יובא וגו'. והלכה כחכמים: **יב יצא אחד מהן לחוץ**. חוץ לעזרה: **הפנימי כשר**. ונתון ממנו מתנותיו והקרבתו כשר: **וחכמים פוסלים**. דכתיב (ויקרא ו) אשר יובא מדמה, ואפילו מקצת דמה, פסול, מדלא

יא הנתנין בפנים שנתערבו עם הנתנין בחוץ, ישפכו לאמה. נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים, כשר. בפנים וחזר ונתן בחוץ, רבי עקיבא פוסל, וחכמים מכשירים. שהיה רבי עקיבא אומר, כל הדמים שנכנסו לכפר בהיכל, פסול. וחכמים אומרים, חטאת בלבד. רבי אליעזר אומר, אף האשם, שנאמר (ויקרא ו) כחטאת כאשם: **יב חטאת שקבל דמה בשני כוסות, יצא אחד מהן לחוץ, הפנימי כשר**. נכנס אחד מהן לפנים, רבי יוסי הגלילי מכשיר בחיצון, וחכמים פוסלין. אומר רבי יוסי הגלילי, מה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ, לא עשה את המשואר כיוצא. מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים, אינו דין שלא נעשה את המשואר

intention to sprinkle the blood within, in the *Heikhal*, does not disqualify the sacrifice], is it not logical that we do not treat that which remains as what entered within? If it [the blood] entered within to make atonement [if it was carried into the *Heikhal* for sprinkling], even if he [the *Kohen*] did not make atonement [i.e., he did not actually sprinkle it], it is unfit; the opinion of Rabbi Eliezer. Rabbi Shimon says: [It is not unfit] unless he [actually] makes atonement [in the *Heikhal*]. Rabbi Yehudah says: If he took it in unwittingly [not knowing that it was forbidden], it is fit. All unfit blood which was sprinkled at the altar, the headplate [of the High Priest] does not appease and make it fit, except for defiled [sacrificial limbs], because the headplate does appease and makes fit for that which is defiled, but does not appease and make fit for that which goes out [i.e., if blood became disqualified by leaving the Temple Courtyard and was brought back and sprinkled upon the altar, it is not valid].

רבנו עובדיה מברטנורא

כתיב את דמה: ומה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ. כלומר, ומה חוץ, שהוא מקום שהמחשבה פוסלת בו שאם חישוב בשחיטה על מנת לזרוק דמה לחוץ, פסולה: לא עשה. אצל מוציא מקצת דמה לחוץ את המשוייר בפנים כיוצא, כדאמריהו הפנימי כשר: מקום שאין המחשבה פוסלת בחוץ. כלומר היכל שהוא מקום שאין מחשבה פוסלת בו שאם שחט על מנת ליתן את הנתנים בחוץ בפנים כשר, אינו דין וכו'. ואין הלכה כר' יוסי הגלילי. ורוקא בדם הוא דאמרינן דאם יצא חוץ לעזרה או נכנס בפנים להוות ממנו בהיכל נפסל. אבל בשר קדשים נהי דאם יצא לחוץ נפסל ואסור באכילה, דכתיב (שמות כב) ובשר בשדה טריפה, בשר שיצא חוץ למחיצתו דהיינו קדשי קדשים חוץ לעזרה וקדשים קלים מחוץ לעיר, נעשה כאילו הוא בשר בשדה והרי הוא טריפה ולא תאכלו. מכל מקום אם נכנס לפנים אל תוך ההיכל לא נפסל בשביל כן ומותר באכילה. דאמר קרא אשר יובא מדמה לא תאכל, מדמה ולא מבשרה: עד שיכפר. בהיכל: ר' יהודה אומר כו'. והלכה כר' יהודה: ואין הציץ מרצה על היוצא. ואע"ג דפסולים שעלו לא ירדו, ארצויי מיהא לא ארצו, דכתיב (שם כח) ונשא אהרן את עון הקדשים, ובפרשת אמור כתיב כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים וגו' וטומאתו עליו, מה קדשים האמורים להלן בטומאה הכתוב מדבר, אף עון קדשים האמורים ביצא בטומאה הכתוב מדבר:

Gemara Zevachim 88a-b

גמרא זבחים דף פ"ח ע"א

Our Rabbis taught: When holy vessels are perforated, you may not melt them [i.e., melt the metal around the hole to close it] nor melt lead into them [for the same purpose]. If they were damaged [more extensively], you may not repair them. If a knife was damaged, you may not smooth out the damage [i.e., if the edge is heavily notched, it may not be reground]; if it slipped out [of its shaft], you may not replace it. Abba Shaul said: There was a knife which caused *tereifot* in the Temple, whereupon the

תנו רבנן כלי קדש שניקבו אין מתיכין אותם ואין מתיכין לתוכן אבר נפגמו אין מתקנין אותן. סכין שנפגם אין משיזין את פגמתה נשמטה אין מחזירין אותה. אבא שאול אומר סכין מטרת היתה במקדש

Priests decided by vote to hide it. Our Rabbis taught: The priestly garments were not sewn but woven [directly into garments, and not first into cloth], as it is said, *of woven work* (Exodus 28:32). If soiled, they might not be washed with natron or with *ahal* [a substance used as soap; the reason why their use is forbidden is because repairing or cleansing them for Temple use exuded an aura of poverty]. But you may wash them in water [certainly not, since this also has an aura of poverty, as well as being inefficient]? Abbaye said, This is what he means: If they [merely] needed water [i.e., they were only slightly soiled], you may wash them [even] with natron or *ahal*. If they needed natron or *ahal*, you may not wash them even in water. Others maintain: You may not wash them at all [even if slightly soiled], because there is no poverty in the place of wealth. Our Rabbis

taught: The robe [*me'il*] was entirely of *techelet*, as it is said, “And he made the robe of the *efod* of woven work, all of *techelet*.” (Exodus 39:22) How were its skirts [made]? *Techelet* [wool], purple wool, and crimson thread, twisted together, were brought, and manufactured into the shape of pomegranates whose mouths were not yet opened [i.e., not overripe] and in the shape of cones of the helmets on children's heads. Seventy-two bells containing seventy-two clappers were brought and hung on it, thirty-six on each side [in front and in back]. Rabbi Dosa said in the name of Rabbi Yehudah, There were thirty-six, eighteen on each side. Rabbi Anani bar Sasson said, Just as there is a controversy here, so, too, is there a controversy in respect to leprous plagues. For we have learnt: [Regarding] the appearances of plagues, Rabbi Dosa ben Harkinas said, They are thirty-six. Akavia ben Mahalallel said, They are seventy-two [they disagree as to how many colors make these plagues leprous and unclean].

זוהר וישלח דף קע"ח ע"ב

פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר (שם לב) אֵתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְרֵנִי רַגְנֵי פֶלֶט תְּסוּבְּבֵנִי סֵלָה אֵתָּה סֵתֶר לִי דָא קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא דְאִיהוּ סֵתֶרָא וּמִגֵּן לְבַר נֶשׁ דְּאָוִיל בְּאַרְחֵי דְאֹרִייתָא וְאִיהוּ אֶסְתֶּתֶר בְּעֵלָא דְגִדְפּוּי דְלָא יִכְלִין לְאַבְאָשָׂא לִיה מִצַּר תִּצְרֵנִי. מַעֲיֵלָא וּמִתְתָּא לְעֵילָא אִית לִיה לְבַר נֶשׁ מְאָרִי דְכָבוּ לְתִתָּא אוֹפּ הֲכִי נְמִי וּמָאן אִיהוּ דָא יִצַּר תְּרַע דְאִיהוּ צַר לְעֵילָא יִצַּר לְתִתָּא. וְאַלְמֵלָא יִצַּר תְּרַע לָא אֶשְׁתַּכַּח מְאָרִי דְכָבוּ לְבַר נֶשׁ בְּעֵלְמָא בְּגִין כִּד מִצַּר תִּצְרֵנִי. רַגְנֵי פֶלֶט תְּסוּבְּבֵנִי סֵלָה. יוֹסִבְּבֵנִי סֵלָה מְבַעֵי לִיה מְאִי תְּסוּבְּבֵנִי. אֲלִין אִינוּן שִׁירִין דְאִית בְּהוּ דְרַגְיִן לְהַצִּילָה תְּסוּבְּבֵנִי בְּהוּ לְשׁוּבָא לִי בְּאַרְחָא וְהָאִי קָרָא

וּנְמִנו עָלֶיהָ כְּהַנִּים וּגְזוּוּהָ. תְּנוּ רַבְּנֵן בְּגִדֵי כְּהוֹנָה אִין עוֹשִׂין אוֹתָן מַעֲשֵׂה מַחֵט אֲלָא מַעֲשֵׂה אוֹרָג שְׁנָאֲמַר (שְׁמוֹת ל"ט) מַעֲשֵׂה אוֹרָג. נִתְגַּעְלוּ אִין מְכַבְּסִין לָא בְּנִתָּר וְלָא בְּאֶהֱל. הָא בְּמִים מְכַבְּסִין. אָמַר אַבְיִי הֲכִי קָאֲמַר הוּגְעוּ לְמִים מְכַבְּסִין אוֹתָן בְּנִתָּר וְאֶהֱל. הוּגְעוּ לְנִתָּר וְאֶהֱל אִף בְּמִים אִין מְכַבְּסִין. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אִין מְכַבְּסִין אוֹתָן כֹּל עֵיקַר שְׂאִין עֲנִיית בְּמִקּוֹם עֲשִׂירוֹת: תְּנוּ רַבְּנֵן מְעִיל כְּלוּ שֶׁל תְּכַלֵּת הִיָּה שְׁנָאֲמַר (שם) וַיַּעַשׂ אֶת מְעִיל הָאֶפֶד כְּלִיל תְּכַלֵּת. שׁוּלְיוֹ כִּיצַד מְבִיא תְּכַלֵּת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שְׁנֵי שׁוּרִין וְעוֹשָׂה אוֹתָן כְּמִין רְמוּנִים שְׁלֵא פְתָחוּ פִיהֶן וּכְמִין קוֹנָאוֹת שֶׁל קְנָסוֹת שְׁבְרָאִשִׁי תִינוּקוֹת וּמְבִיא שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם וְגִין שְׁבָהֶן שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם עֲנַבְלִין וְתוֹלָה בְּהֶן שְׁלִשִׁים וְשֵׁשֶׁה בְּצַד זֶה וְשְׁלִשִׁים וְשֵׁשֶׁה בְּצַד זֶה. רַבִּי דוֹסָא אוֹמַר מִשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה שְׁלִשִׁים וְשֵׁשֶׁה הִיוּ שְׁמוֹנֶה עָשָׂר מִצַּד זֶה וּשְׁמוֹנֶה עָשָׂר מִצַּד זֶה. אָמַר רַבִּי עֲנִי בַר שְׁשׁוֹן כְּמַחְלֻקָת כָּאן כִּד מַחְלֻקָת בְּמַרְאוֹת נְגַעִים דִּתְנִן מְרָאוֹת נְגַעִים רַבִּי דוֹסָא בֶּן הֶרְכִּינֵס אוֹמַר שְׁלִשִׁים וְשֵׁשֶׁה עֲקֵבִיא בֶּן מַהֲלָלָאֵל אוֹמַר שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם:

אִיהוּ כְּסֻדְרָא וְאִיהוּ לְמַפְרַע מְהֵאֵי גִיסָא וּמְהֵאֵי גִיסָא. תָּא חֲזִי בְּאַלְיֵן שִׁירִין וְתוֹשְׁבֵתָן דְּקָאֵמֵר דְּוֹד אִית
 בְּהוּן רִזִין וּמְלִין עֲלֵאִין בְּרִזִין דְּחֻקְמֵתָא בְּגִין דְּבִלְהוּ בְּרוּחַ קוּדְשָׁא אֲתֵאֲמֵרוּ דְּהוּהוּ שְׂרָא רוּחַ קוּדְשָׁא
 עֲלֵיהּ דְּדוֹד וְהוּהוּ אָמֵר שִׁירְתָּא וּבְגִין כֶּךָ בְּלָהוּ בְּרִזִין דְּחֻקְמֵתָא אֲתֵאֲמֵרוּ. פִּתְחַת רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמֵר (תהלים
 קיח) דְּחַחָה דְּחִיתַנִּי לְנִפְּוֹל וַיִּי עֲזָרְנִי. דְּחַחָה דְּחִיתַנִּי דְּחַחָה דְּחֻנִּי מִבְּעֵי לִיָּה מָאִי דְּחַחָה דְּחִיתַנִּי. אֶלָּא דָּא
 סְמִירָא אַחֲרָא דְּדַחֲתֵיא לִיָּה לְבַר נֶשׁ תְּדִיר וּבְעֵי לְדַחֲתֵיא לִיָּה וּלְאַסְטָאָה לִיָּה מִעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 וְדָא הוּא יֵצֵר הֲרַע דְּאַשְׁתַּכַּח לְגַבִּיָּה דְּבַר נֶשׁ תְּדִיר וְלִקְבִלִיהּ אַהֲרָר דְּוֹד וְאָמֵר דְּחַחָה דְּחִיתַנִּי לְנִפְּוֹל
 בְּגִין דְּאִיהוּ הוּהוּ אֲשֶׁתְּדַל לְגַבִּיָּה בְּכַל אֵינּוֹן עֲקַתִּין לְאַסְטָאָה לִיָּה מִעַם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעֲלֵיהּ אָמֵר
 דְּוֹד דְּחַחָה דְּחִיתַנִּי לְנִפְּוֹל בְּגַיְהֵנָם וַיִּי עֲזָרְנִי דְּלָא אֲתֵמְסִרְנָא בִּידֵךְ וְעַל דָּא אִית לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאַוְדְהָרָא
 מְגִיָּה בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוּט עֲלֵיהּ וְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדִין נְטִיר לִיָּה בְּכַל אַרְחֻי דְּכַתִּיב (משלי ג) אִז תִּלְךָ
 לְכַמֶּח דְּרַכֶּךְ וּרְגִלְךָ לֹא תִגַּף. (שם ד) בְּלִכְתָּךְ לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאִם תְּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. וּכְתִיב (שם) וְאַרְח
 צְדִיקִים כְּאוֹר נֶגְהַ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן הַיּוֹם. אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה זְכַאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 נְטִיר לוֹן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְּאִתֵּי דְּכַתִּיב (ישעיהו ס) וְעַמְּךָ כֻּלָּם צְדִיקִים לְעוֹלָם וְיִרְשׁוּ אֶרֶץ. בְּרִיךְ וַיִּי
 לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Tzeidah LaDerekh, 206b

מספר צידה לדרך דף ר"ו ע"ב

One must accept [upon himself] great contrition before the Creator and before His servants and those who love Him, and he should serve him in word and in action. And one must actually fear at every moment because he is before Him constantly and nothing is hidden from Him. And he should praise Him night and day and should remember His goodness with him in private and in public and should run to do His service with joy and gladness of heart. And one should plead with Him constantly to be pleased with him, and should plead before Him and ask forgiveness for his sins. And one should review over in his heart those sins which he has committed before Him. One should also take to heart the kindnesses that He has done for him all the days of his life, even though he has rebelled against Him. And one should acknowledge and recognize the minuteness of his virtues and his triviality and the greatness of his Creator's honor and the greatness of His power. One should bow down greatly before Him in contrition and lowliness. One should thank Him for everything that happens to him, as Nachum Ish Gamzu did for everything that happened to him. The early [Sages] told of someone who saw a certain pious

צְרִיךְ שְׂיִקְבַּל הַכְּנָעָה גְּדוּלָה לְפָנֵי הַבּוֹרָא וְלְפָנֵי עַבְדָּיו וְאוֹהֲבָיו וְשִׁיעֵבוּד לוֹ בְּדַבְּרוֹ וּבְמַעֲשָׂה. וְשִׁירָא מִמֶּשׁ בְּכָל זְמַן לְפִי שְׁהוּא לְפָנָיו תְּמִיד וְאִין דְּבַר נִסְתָּר מִמֶּנּוּ. וְיִשְׁבַּח אוֹתוֹ לֵיל וַיּוֹמוּ וְיִזְכּוֹר טוֹבָתוֹ עִמּוֹ בְּסִתֵּר וּבְגִלּוּי וְיִרוּץ לְעַבּוֹדָתוֹ בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב. וְיִתְחַנֵּן לוֹ תְּמִיד לְרִצּוֹתוֹ וְלִהְתַּחַנֵּן לְפָנָיו וּלְבַקֵּשׁ מַחִילָה עַל עֲוֹנוֹתָיו וְיִשֵּׁב אֶל לְבוֹ מַה שְׁעֵבַר עָלָיו מִן הָעֲוֹנוֹת שְׁחָטָא לְפָנָיו. וְכֵן יִשֵּׁב אֶל לְבוֹ הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּיו וְהוּא מוֹרַד בּוֹ וְיוֹדֵה וְיִפִּיר קִטְנוֹת מַעֲלוֹת וּפְחִיתוּתוֹ וְגוֹדֵל כְּבוֹד יוֹצְרוֹ וְעוֹצֵם גְּבוּרָתוֹ וְיִרְבֶּה לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָיו בְּכִנְיָעָה וּשְׁפִלוּת וְיוֹדֵה עַל כֹּל הַבָּא עָלָיו. כְּמוֹ שְׁהִיָּה עוֹשֶׂה נְחוּם אִישׁ גַּם זוֹ עַל כֹּל הַקּוֹרוֹת הַמוֹצְאוֹת אוֹתוֹ. וְאָמְרוּ הַקְּדָמוּנִים כִּי אֶחָד רָאָה לְחֻסִּיד

man who was afflicted in his leg and said to him, I am sorry about the wound in your leg. He answered him, I consider that my Creator has done me a favor by not afflicting the wound in my eye.

מִבְּהַר בְּרָגְלוֹ וַאֲמַר לוֹ אֲנִי חָסַעַל הַמַּכָּה
אֲשֶׁר בְּרָגְלִי וַאֲמַר לוֹ אֲנִי מִחֲזִיק טוֹבָה
לְיוֹצְרִי שֶׁלֹּא נִתְּנָה בְּעֵינַי:

Practical Law:

Rambam, Laws of Torah Study, Chapter 5

(1) Any student who is not qualified to teach but teaches, is wicked, stupid, and arrogant. About him it is said, “for many are the dead that she has caused to fall.” (Proverbs 7:26) Similarly, a scholar who is qualified to teach but does not teach, withholds Torah and puts stumbling blocks before the blind. About him it is said, “and mighty are all those that she has killed.” (ibid.) These are the lesser students who have not had as much Torah as is proper but seek to aggrandize themselves before the unlearned people and among the people of their city, and they jump in and sit at the head to judge and to instruct among Israel. It is they who increase disputes; it is they who destroy the world, extinguish the lamp of Torah, and damage the vineyard of the Lord of Hosts. Regarding them, Shlomoh in his wisdom said, “Seize for us the foxes, the little foxes that damage the vineyards.” (Song of Songs 2:15) (2) It is forbidden for a student to call his teacher by his name, even when not in his presence. This is the case if it is a name that all who hear it know that it refers to that person (see Lechem Mishnah).

And he should not mention his name in his presence, even to call other people whose names are the same as his teacher's name, in the same way as one does with one's father. Instead, one should change their names [slightly], even after their [his teacher's] death. One should not greet one's teacher or return his greeting in the way that friends greet one another and respond to one another. Instead, one bows [the head] before him and says to him in reverence and honor, Peace be upon you, my teacher. If one's teacher greets him, he should respond, Peace be upon you, my teacher and master. (3) Similarly, one should not remove his *tefillin* in his teacher's

הלכה

הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ה

א כל תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה הרי זה רשע שוטח וגס רוח ועליו נאמר (משלי ז) כי רבים חללים הפילה. וכן חכם שהגיע להוראה ואינו מורה הרי זה מונע תורה ונותן מבשולות לפני העורים ועליו נאמר (שם) ועצומים כל הרוגיה. אלו התלמידים הקטנים שלא הרבו תורה פראוי והם מבקשים להתגדל בפני עמי הארץ ובין אנשי עירם וקופצין ויושבין בראש לדין ולהורות בישאל הם המרבים המחלוקות והם המחרים את העולם והמכבין נרה של תורה והמחבלים בדם ה' צבאות עליהם אמר שלמה בחכמתו (שה"ש כ) אֶחָזוּ לָנוּ שׁוֹעֵלִים שׁוֹעֵלִים קִטְנִים מִחֻבְלִים בְּרַמִּים: ב וְאָסוּר לוֹ לְתַלְמִיד לְקִרּוֹת לָרַבּוֹ בְּשֵׁמוֹ וְאֶפְּלוֹ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְהוּא שִׁיחִיהָ הַשֵּׁם פְּלִאֵי שְׁכַל הַשּׁוֹמֵעַ יַדַּע שֶׁהוּא פְּלוּנִי וְלֹא יִזְכִּיר שְׁמוֹ בְּפָנָיו וְאֶפְּלוֹ לְקִרּוֹת לְאַחֵרִים שֶׁשֵּׁמָם בְּשֵׁם רַבּוֹ בְּדֶרֶךְ שְׁעוֹשָׂה בְּשֵׁם אָבִיו אֲלֵא יִשְׁנֶה אֶת שְׁמֵם אֶפְּלוֹ לְאַחַר מוֹתָם. וְלֹא יִתֵּן שְׁלוֹם לָרַבּוֹ אוֹ יַחֲזִיר לוֹ שְׁלוֹם בְּדֶרֶךְ שְׁנוֹתְנִים לְרֵיעִים וּמְחַזְרִים זֶה לָזֶה אֲלֵא שׁוֹחֶה לְפָנָיו וְאֹמֵר לוֹ בִּירְאָה וְכַבּוֹד שְׁלוֹם עֲלֶיךָ רַבִּי וְאִם נָתַן לוֹ רַבּוֹ שְׁלוֹם יַחֲזִיר לוֹ שְׁלוֹם עֲלֶיךָ רַבִּי וּמוֹרִי: ג וְכֵן לֹא יַחְלוֹץ תְּפִלּוֹ בְּפָנָיו רַבּוֹ

presence, nor recline, rather he should sit as one who sits in the presence of the king. One should not pray in front of his teacher, nor behind his teacher, nor beside his teacher. And, needless to say, one should not walk beside him. Instead, one should distance himself behind his teacher, so that he is not directly behind him, and then should pray. One should not enter the bathhouse with his teacher nor should he sit in his teacher's place. One should not agree with his words in his presence, nor disagree with his words.

One should not sit in his presence until he instructs him, Sit down. One should not stand up from his presence until he tells him Stand up or until he receives permission to stand up. When one takes leave of his teacher, he should not turn his back to him, but should withdraw backwards, with his face towards his face.

ולא יסב אלא יושב כיושב לפני המלך. ולא יתפלל לא לפני רבו ולא לאחר רבו ולא בצד רבו ואין צריך לומר שאסור לו להלך בצדו אלא יתרחק לאחר רבו ולא יהא מכוון בנגד אחריו ואחר כך יתפלל. ולא יבגס עם רבו במרחץ. ולא ישב במקום רבו. ולא יכריע דבריו בפניו. ולא יסתור את דבריו. ולא ישב לפניו עד שיאמר לו שב. ולא יעמוד מלפניו עד שיאמר לו עמוד או עד שיטול רשות לעמוד. וכשיפטר מרבו לא יחזיר לו אחריו אלא נרתע לאחריו ופניו בנגד פניו:

VAYISHLACH FOR THURSDAY NIGHT

וישלח ליל ששי

צירוף יחוד

ל וישאל יעקב ואמר חיי כען
שמך ואמר למה דבן את שאל
לשמי וברוך יתיה תמן: לא
וקרא יעקב שמה דאתרא
פניאל ארי חזיתי מלאכיא דיי
אפין באפין ואשתובת נפשי:
לב ודנח ליה שמשא כמא די

ל וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך
ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אתו
שם: שלישי לא ויקרא יעקב שם המקום
פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל-פנים
ותנצל נפשי: לב ויזרח-לו השמש כאשר

(30) Yaakov asked and said: Please — tell [me] your name. But he said: Why is it that you ask for my name? And he blessed him there. (31) Yaakov called the name of that place Peni-eil, For [he said,] I have seen [an angel of] God, face to face (*panim*), yet my life was spared. (32) The sun rose for him, as he

RASHI

רש"י

(30) **Why is it that you ask [for my name]?** — [The angel did not ask this in anger. Rather, he was saying:] “We [angels] do not have a permanent name. Our names

(ל) למה זה תשאל. אין לנו שם קבוע, משתנין שמותינו, הכל לפי מצות עבודת השליחות שאנו משתלחים: (לב) ויזרח-לו השמש. לשון בני אדם

are changed according to the [Divine] command that identifies the specific nature of each mission for which we are sent out [at a particular time].” (Bereishit Rabbah 78:4) (32) **The sun rose for him** — [This is] an expression that people use, namely, “When we arrived in